

Dragoș Alexandrescu

328

DE

DICTEURI ARMONICE

ȘI

CONTRAPUNCTICE

Ediție alcătuită și îngrijită de
Olguța Lupu

GRAFOART

Cuprins

Gânduri ale editorului - Olgața Lupu	5
Dragoș Alexandrescu. Date biografice - Ozana Alexandrescu	7
Dicteuri armonice la 2 voci	9
Dicteuri contrapunctice la 2 voci	20
Dicteuri armonice la 3 voci	42
Dicteuri contrapunctice la 3 voci	59
Dicteuri armonice la 4 voci	79
Dicteuri contrapunctice la 4 voci.	108

Gânduri ale editorului

Dragoș Alexandrescu a fost una dintre figurile emblematice ale colectivului de cadre didactice din cadrul Conservatorului „Ciprian Porumbescu” din București, în care a activat timp de peste cinci decenii. Veritabil model profesional atât pentru colegi, cât și pentru numeroasele generații de studenți al căror mentor a fost, Dragoș Alexandrescu n-a precupețit niciun efort pentru a forma și cizela tinerii muzicieni. În acest scop, a compus numeroase solfegeii și dicteuri muzicale și a elaborat un tratat de *Teoria muzicii* care constituie și astăzi un etalon în domeniu.

Dacă solfegeiile sale se regăsesc în culegeri colective, cele peste 600 de dicteuri compuse pe parcursul celor peste cinci decenii de activitate didactică nu au văzut până acum lumina tiparului. Cu prilejul împlinirii unui secol de la nașterea sa, avem deosebită plăcere de a oferi tuturor celor interesați o inestimabilă colecție de dicteuri melodice, armonice și contrapunctice / polifonice.

Misiunea oricărui profesor de Teorie – solfegeu – dicteu constă în formarea gândirii muzicale, a auzului muzical interior și, implicit, a deprinderilor de scris-citit muzical. Este un proces îndelungat care, practic, nu se încheie niciodată, progresul fiind întotdeauna posibil.

Materialele didactice care susțin acest demers – solfegeii, dicteuri, probleme de teoria muzicii – trebuie să fie adaptate fiecărui nivel, să evolueze gradual și, mai presus de toate, să îi învețe pe copii și tineri să gândească folosind sunetele ca materie primă. În acest scop, materialele didactice trebuie concepute în așa fel încât să determine apariția și dezvoltarea proceselor specifice gândirii cu sunete, precum ordonarea, asocierea, disocierea, compararea, clasificarea, selectarea, ierarhizarea, sinteza, analogia ș.a.

Din acest punct de vedere, colecția de dicteuri concepută de Dragoș Alexandrescu este unică în peisajul muzicii românești. Pe de o parte, pentru că este singura care, prin anvergura sa impresionantă, acoperă toate etapele dezvoltării unui muzician, de la primii pași în lumea muzicii până la structurile cele mai complexe. Pe de altă parte, pentru că este rezultatul unei concepții unitare, datorită căreia traseul imaginat cu o logică incasabilă nu conține niciun fel de hiatus, orice nouă achiziție fiind o ramificație a celor anterioare. Dar nu numai atât. Prin aceste dicteuri, muzicianului în formare i se oferă spre rezolvare probleme ale căror soluții sunt conținute chiar în modul în care sunt formulate. Acest mod de a construi capacitatea de a gândi cu sunete amintește de maicuta practică de Socrate. Asemenea marelui filosof, Dragoș Alexandrescu descompune procesul gândirii în secvențe multiple ce devin astfel accesibile tânărului, care este ghidat să descopere răspunsurile aparent singur. În fapt, avem de a face cu o artă extrem de subtilă, ce presupune nu doar o deplină înțelegere a modului în care evoluează gândirea muzicală a discipolilor, ci și o imensă empatie și o deosebită inteligență creatoare, capabile să imagineze cele mai adecvate strategii pe care să le pună în slujba formării tinerilor muzicieni.

Inițiativa de a oferi publicului această valoroasă colecție de dicteuri aparține fidei maestrului, doamna Ozana Alexandrescu, distins muzicolog, cercetător științific doctor la Institutul de Istoria Artei. Ca fostă discipolă a maestrului și, ulterior, membră a colectivului catedrei de teorie a Conservatorului bucureștean, mi am asumat cu entuziasm misiunea de editor. Verificarea acurateței cu care colectivul redacțional al editurii a realizat tehnoredactarea computerizată a dicteurilor a fost precedată de un laborios proces de ordonare. Patru din cele 16

caiete puse la dispoziție erau deja sistematizate de către maestrul Dragoș Alexandrescu; dar, din păcate, timpul nu i-a permis să extindă acest proces de ordonare la întregul corpus de dicteuri. Dat fiind numărul lor, sarcina de a le sistematiza a fost o adevărată provocare. Desigur, ne-am fi putut limita la publicarea celor deja ordonate, dar procedând astfel am fi privat muzicienii de o parte importantă a prețioasei sale colecții.

Cele patru caiete deja sistematizate au constituit coloana vertebrală pe care am clădit prezenta colecție. Pentru a facilita adaptarea lor la nivelul oricărui muzician în formare, am optat pentru defalcarea în trei categorii – dicteuri melodice, armonice și contrapunctice – și am încercat să le ordonez în funcție de dificultate, propunând o variantă care, firește, poate fi oricând modificată de către cei care vor utiliza aceste culegeri.

Pe parcursul procesului de sistematizare, am descoperit cu imensă admirație preocuparea deosebită a maestrului Dragoș Alexandrescu pentru adaptarea și particularizarea dicteurilor, în funcție de nivelul celor cu care lucra. În acest sens, a utilizat mai multe procedee: segmente care pot fi adăugate sau omise (marcate prin *V/i - de*), finaluri mai comprimate sau mai extinse (marcate ca *Fine I* sau *Fine II*, combinate uneori cu tradiționalele *volute*), fragmente mai simplificate sau mai ornamentate (marcate prin *assia*) sau chiar variante substanțial diferite – ce amintesc de „clasele de compoziție” generate de un tipar subiacent unic –, pe care le-am marcat cu același număr, adăugându-le indicativul a, b, c, după caz. Adesea, variantele sunt consemnate ca atare chiar de maestrul, dar au existat multe cazuri în care am regăsit diversele versiuni ale aceluiași dicteu în caiete diferite. Procesul de amplificare prin complexificare, respectiv de reducere prin simplificare, similar celui de convertire a unei propoziții într-o frază dezvoltată sau invers, mi s-a părut fascinant mai ales în cazul dicteurilor existente în întregime în mai multe variante. Strategia didactică de a utiliza versiuni diferite ale aceluiași tipar este extrem de eficientă și, în ipostazele prezentate mai sus, este unică în peisajul volumelor de specialitate.

Numărul aproximativ egal de dicteuri melodice, respectiv armonice și contrapunctice pe care le-a conceput vorbește de la sine despre importanța pe care maestrul Dragoș Alexandrescu o acorda acestora din urmă. Deși în învățământul muzical românesc preuniversitar prima categorie este adesea privilegiată, muzicienii sunt conștienți că formarea auzului și gândirii muzicale nu se poate realiza doar prin practicarea variantei monodice, în contextul în care muzica este, într-o proporție copleșitoare, armonică sau polifonică. La fel de relevantă este și preocuparea maestrului pentru multitudinea limbajelor și stilurilor muzicale, reflectată în diversitatea dicteurilor: tonale, modale, atonale, cu utilizarea unor ornamente, în măsuri simple și compuse omogen sau eterogen.

Nu în ultimul rând, doresc să relievez faptul că aceste volume apar și datorită eforturilor Editurii Grafoart, care a alocat resurse umane și financiare semnificative pentru a face posibilă publicarea lor. Prin respectarea dreptului de autor și refuzul multiplicării neautorizate putem susține acest demers și putem crea premisele unor noi apariții editoriale.

Cele două culegeri constituie un aliat indispensabil în formarea tinerilor muzicieni. Sunt convinsă că, prin parcurgerea completă sau selectivă a ambelor culegeri, aceștia își vor forma și rafina auzul și gândirea muzicală, asigurându-și astfel acel nivel înalt de pregătire necesar oricărei cariere de succes în acest domeniu.

Prof. univ. dr. Olgața Lupu

Dragoș Alexandrescu

(1924 – 2014)

Date biografice

Dragoș Alexandrescu, compozitor și profesor, s-a născut în 1924 la Constanța. A studiat la Conservatorul „Ciprian Porumbescu” din București sub îndrumarea profesorilor George Breazu (teoria muzicii), Ion Dumitrescu (armonie), Alfred Mendelsohn (contrapunct și compoziție), Theodor Rogalski (orchestrație). Din anul 1950 a început activitatea didactică la catedra de teorie și din același an a devenit membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România.

S-a dedicat carierei universitare și în decursul îndelungatei sale activități la catedra de teorie a Conservatorului „Ciprian Porumbescu” (1950 – 2004) a compus peste 600 de solfegii și dictate muzicale și a elaborat un tratat de *Teoria muzicii*. Creația sa compozițională include genuri diverse, de la cel simfonic la cel cameral – genul simfonic fiind reprezentat de *Doina și Ardeleana*, simfonia *Dobrogea*, poemele simfonice *Adamclisi* și *Histria* –, precum și muzică pentru filme documentare. În genul predilect al creației sale, cel al muzicii corale, atât laice cât și liturgice, a compus piese corale în diferite formule (cor mixt, voce solo cu cor mixt și pian, cor de copii și o *liturghie pentru cor mixt*).

A participat ca membru în juriile unor concursuri de interpretare, a susținut conferințe științifice și a publicat articole în publicații de specialitate. De asemenea, din 1963 a fost președinte al cenaclului muzical „Ioan D. Chirescu” din Constanța. Activitatea sa profesională este consemnată în *Dictionary of International Biography* – Cambridge (1982) și *International Book of Honour* – American Biographical Institute, First World Edition.

Ozana Alexandrescu

Dictaturi armonice la 2 voci

The image shows five systems of musical notation for harmonic dictations. Each system consists of two staves. The first system is in G major (one sharp) and 4/4 time. The second system is in D minor (two flats) and 4/4 time, with a 'vi-' marking above the first measure and a '-de' marking above the second measure. The third system is in G major (one sharp) and 4/4 time. The fourth system is in D minor (two flats) and 4/4 time, with a '*' marking above the first measure. The fifth system is in G major (one sharp) and 4/4 time.

*) Dictetul se poate încheia la bara dublă sau se poate continua până la bara dublă finală.

Dicteuri contrapunctive la 2 voci

1a

1b

2

25

26

27

40

41

42

Dicteuri armonice la 3 voci

1

2

3

4

5

6

7

8

Musical score system 1, measures 37-40. Treble clef, key signature of two sharps (F# and C#), 2/4 time signature. The bass line consists of a steady eighth-note accompaniment.

Musical score system 2, measures 41-44. Treble clef, key signature of two sharps (F# and C#), 2/4 time signature. The bass line continues with eighth notes.

Musical score system 3, measures 45-48. Treble clef, key signature of two sharps (F# and C#), 2/4 time signature. The bass line continues with eighth notes.

Musical score system 4, measures 49-52. Treble clef, key signature of two sharps (F# and C#), 2/4 time signature. The bass line continues with eighth notes.

Musical score system 5, measures 53-56. Treble clef, key signature of two sharps (F# and C#), 2/4 time signature. The bass line continues with eighth notes.

Dicteuri contrapunctive la 3 voci

Musical score system 1 for 3 voices, measures 1-4. Treble clef, key signature of one sharp (F#), 2/4 time signature. The bass line is a simple accompaniment.

Musical score system 2 for 3 voices, measures 5-8. Treble clef, key signature of one sharp (F#), 2/4 time signature. Includes 'Fine I' and 'Fine II' markings.

Musical score system 3 for 3 voices, measures 9-12. Treble clef, key signature of one sharp (F#), 2/4 time signature. Includes 'Fine I' and 'Fine II' markings.

Musical score system 4 for 3 voices, measures 13-16. Treble clef, key signature of one sharp (F#), 2/4 time signature. Includes 'Fine I' and 'Fine II' markings.

Musical score system 5 for 3 voices, measures 17-20. Treble clef, key signature of one sharp (F#), 2/4 time signature.

Musical score system 6 for 3 voices, measures 21-24. Treble clef, key signature of one sharp (F#), 2/4 time signature. Includes 'Fine I' and 'Fine II' markings.

19

Fine I

ossia

20

Fine I

Fine II

45

Execuția

46

47

Dicteuri armonice la 4 voci

1

2

3

32

33

34

52

Musical notation for measures 52-53, treble and bass clef, key signature of two sharps, 4/4 time signature.

Musical notation for measures 53-54, treble and bass clef, key signature of two sharps, 4/4 time signature.

53

Musical notation for measures 54-55, treble and bass clef, key signature of two sharps, 4/4 time signature.

Musical notation for measures 55-56, treble and bass clef, key signature of two sharps, 4/4 time signature.

54

Musical notation for measures 56-57, treble and bass clef, key signature of two sharps, 4/4 time signature.

Musical notation for measures 57-58, treble and bass clef, key signature of two sharps, 4/4 time signature.

61

Fine I

Musical notation for measures 61-62, treble and bass clef, key signature of two flats, 4/4 time signature.

Fine II

Musical notation for measures 62-63, treble and bass clef, key signature of two flats, 4/4 time signature.

62

Musical notation for measures 63-64, treble and bass clef, key signature of two flats, 4/4 time signature.

Musical notation for measures 64-65, treble and bass clef, key signature of two flats, 4/4 time signature.

63

Musical notation for measures 65-66, treble and bass clef, key signature of two flats, 4/4 time signature.

Musical notation for measures 66-67, treble and bass clef, key signature of two flats, 4/4 time signature.

Dictaturi contrapunctice la 4 voci

1

2

15

16

17